

23ste jaargang

nummer 3

maart 1987

DAAD
EN
GEDACHTE

**orgaan gewijd aan de problemen
van de zelfstandige arbeidersstrijd**

+++++
+ Bij elke bijzondere' handeling +
+ gaat het denken aan het doen +
+ vooraf. Bij het handelen van +
+ klassen of massa's blijkt de +
+ betekenis van het handelen +
+ pas achteraf. Hier gaat de +
+ daad vooraf aan het begrip. +
+ Theo Maassen +
+++++

DAAD
EN
GEDACHTE

ORGAAN GEWIJD AAN DE PROBLEMEN
VAN DE ZELFSTANDIGE ARBEIDERSSTRIJD

GEEN VASTE ABONNEMENTSPRIJS
DE UITGAVE ZAL WORDEN BEKOSTIGD UIT
VRIJWILLIGE BIJDAGEN

Redactie en administratie:
Schouw 48-11, 8232 BD Lelystad
Postgiro 307695

E E N M I J L P A A L I N D E Z E L F S T A N D I G E S T R I J D
V A N D E A M E R I K A A N S E A R B E I D E R S K L A S S E

Op 17 augustus 1985 begon een staking bij een groot levensmiddelenconcern in de Amerikaanse staat Minnesota. In juli '86 was er nog altijd geen einde gekomen aan het konflikt, maar omstreeks die tijd verscheen er in een Amerikaans tijdschrift een uitvoerige beschouwing over. De schrijver ervan betoogde, dat de aan de gang zijnde staking een 'keerpunt' vormde in wat hij de zelfstandige beweging van de Amerikaanse arbeiders noemde. Het leed na ongeveer een jaar van strijd geen twijfel meer, zei hij, dat door deze aktie de beweging van onderop nieuw leven was ingeblazen, dat zij had gewonnen aan kracht en aan betekenis.

In de jaren na de tweede wereldoorlog hadden regering, bedrijfsleven en vakbewegingsbureaucratie eendrachtig samengespannen om iedere aktiviteit van de arbeiders zelf te smoren. In de jaren '50 en '60 waren ze daar aardig in geslaagd. Tengevolge van allerlei ontwikkelingen, zoals bijvoorbeeld de nieuwbouw in de steden, werd de kans op arbeidersverzet hoe langer hoe meer verkleind. Arbeiderswijken werden gesloopt en gesaneerd. Doordat de bewoners ervan nu niet meer vlak bij elkaar en niet meer dicht bij de fabriek woonden was hun onderling kontakt bemoeilijkt. Met de invoering van nieuwe technieken werden uit oude ploegmakers bestaande groepen opgesplitst en de nieuwe machines ondermijnden ook de positie van de geschoolde werkers. De vakbondsleiders zagen ervan af het stakingswapen te hantieren (wat ze toch al zelden of nooit hadden toegepast) en gingen akkoord met wettelijke regelingen die hun toch al geringe mogelijkheden nog aanzienlijk verder beperkten.

In het midden van de jaren '70 veranderde de situatie. De kontrakten die de vakbonden met de ondernemers hadden afgesloten kwamen op de tocht te staan. De arbeiders voelden zich erdoor verkocht omdat hun werkomstandigheden hoe langer hoe meer verslechterden. Nieuwe technische snuffjes, de steeds grotere snelheid van de lopende band en een klachtenregeling die in de praktijk totaal niets voorstelde, deden hun ontevredenheid toenemen terwijl de vakbeweging - aan handen en voeten door de kontrakten gebonden - weigerde zich daar de tolk van te maken ofwel voor die ontevredenheid een-

voudig geen begrip opbracht. Aan de andere kant hadden de ondernemers de voordelen ontdekt van het verplaatsen van hun economische activiteiten naar landen met lage lonen zoals Mexico of Zuid-Korea. Ze waren eventueel wel bereid om van die verplaatsing af te zien terwille van het behoud van werkgelegenheid, maar dan diende er wel gebroken te worden met de traditionele arbeidsverhoudingen en dan dienden in de plaats van de vakbonden, alsof die nog niet genoeg hun best voor de ondernemers hadden gedaan, andere overlegorganen te komen, nog beter geschikt voor nauwe samenwerking met de managers.

Terwijl de ontevredenheid van de arbeiders toenam en hun onrust wies, wisten de vakbondsleiders niets beters te doen dan hun achterban het advies te geven, de broekriem maar wat aan te halen en geduldig te wachten op een verbetering van het economisch getij. Andere bureaukraten prezen de idee van nóg nauwere samenwerking met de bedrijfsleidingen. Het gevolg was dat hier en daar de achterban pogingen in het werk stelde om 'zijn' bond te demokratiseren. Dat deden onder andere de mijnwerkers, de arbeiders van publieke werken, de automobielwerkers en de transportarbeiders 1). De meeste van die pogingen bleven zeer geïsoleerd en leverden geen enkel resultaat op. Ze leken iedere keer weer op een strovuurtje dat snel kon worden gedoofd. Niettemin bleef, onder de oppervlakte en onzichtbaar, het vuurtje branden.

In de jaren '80 en onder de regering Reagan werden steeds meer aanvallen gedaan op levenspeil en positie van de arbeidende klasse. Werkloosheid, nieuwe produktiemethoden, afbraak van de sociale zekerheid, enzovoorts, enzovoorts, leken ertoe bij te dragen dat het vlammetje van het verzet werd uitgeblazen. Nooit, sinds 't bureau voor de statistiek begonnen was om arbeidskonflikten te registreren, was de stakingsactiviteit geringer dan juist toen. Maar het vlammetje blééf branden. Hier en daar braken er toch telkens weer stakingen uit, hetzij spontaan, hetzij geleid door plaatselijke vakbondsafdelingen, die in actie kwamen onder druk van de basis. Er werden daarbij af en toe steunkomitees gevormd en via regionale of landelijke solidariteitsakties werd het isolement van de stakende arbeiders opgeheven. Die solidariteitsaktie kreeg in 1983 voor het eerst een landelijk karakter ter gelegenheid van de staking van het personeel van de interlokale Greyhoubussen.

De staking bij het levensmiddelenbedrijf Hormel in augustus '85 vorm-

---

1) Soortgelijke pogingen werden ook door arbeiders in andere landen ondernomen. In Nederland kan de oprichting van het O.V.B. als zo een worden beschouwd. In Groot-Brittannië stichtten de dokwerkers een nieuwe vakbond. Hetzelfde deden daar de arbeiders van de Pilkington glasfabrieken in St. Helens en in België werd met soortgelijke oogmerken het Groot Arbeiders Komitee in het leven geroepen. Vrijwel al die nieuwe organisaties was geen lang leven beschoren. Het OVB vormt de enige uitzondering op die regel, maar dat dan ook alleen maar door het feit, dat het zich na verloop van tijd in niets meer van een traditionele vakorganisatie onderscheidde. De schijn dat het 'beter' was kon het alleen maar ophouden dank zij het feit dat 't niet 'erkend' werd en geen rol speelde bij het georganiseerd overleg.

de de voortzetting en het hoogtepunt van die ontwikkeling. Het vlammetje was niet uitgegaan, het was een vlam geworden. Weldra ontwikkelde het zich tot een brand, die veel meer staten dan Minnesota alleen in felle gloed zette.

Deze staking bij Hormel kwam niet uit de lucht vallen. Ze had een jarenlange voorgeschiedenis. Die begon in 1978, toen Hormel aankondigde een nieuwe fabriek te willen neerzetten en dat mogelijk niet in Austin, waar de bestaande fabriek gevestigd was, maar elders. Om de werkgelegenheid in Austin te behouden en derhalve de direktie te bewegen nieuwbouw in Austin te doen plaats vinden, deed de vakbond vergaande koncessies. Hij ging ermee akkoord dat de lonen gedurende een periode van vijf jaar bevroren zouden worden en dat in die tijd geen stakingen zouden worden uitgeroepen. Er zouden voorts geen premies meer worden uitbetaald, maar die gelden zouden zolang aan het bedrijf worden geleend tegen een rente van 6%. Daartegenover stond van de kant van 't bedrijf alleen maar een belofte: in de nieuwe fabriek zouden de arbeiders nooit slechter af zijn dan in de oude.

Op 9 augustus 1982 werd de nieuwe fabriek in bedrijf genomen. Er was plaats voor 1.750 arbeiders tegenover meer dan 4.000 in de oude. Het tempo van de produktie bleek dat in de oude fabriek met twintig procent te overtreffen. Als gevolg daarvan was er veel verloop. Er vertrokken vooral veel oudere werknemers. Begin 1984 bestond tweederde van het personeel uit arbeiders die nooit in de oude fabriek hadden gewerkt.

In oktober 1984 kondigt Hormel voor de nieuwe fabriek in Austin een loonsverlaging aan van 23%. De uurlonen zullen voortaan \$ 8.25 bedragen in plaats van \$ 10.69. Op 9 devember '84 houden drieduizend personen, personeelsleden, familieleden van hen en sympathisanten, een mars door Austin om tegen de loonsverlaging te protesteren. Tussen de plaatselijke afdeling van de voedingsbond en de landelijke leiding bestaan meningsverschillen over wat er moet worden gedaan. Tegen de wil van de landelijke leiding verzekert de plaatselijke afdeling zich van de steun van een bureau, dat protestkampagnes ontwerpt.

Eind januari 1985 bezoekt een groot aantal leden van de plaatselijke afdeling een vergadering van Hormel-aandeelhouders. In de bijeenkomst stellen ze kritische vragen over 't beleid van de direktie. In februari beginnen ze naar andere vestigingen van Hormel in andere steden te trekken om daar de arbeiders van Hormel toe te spreken. Omdat de First Bank Hormel's voornaamste geldschieter is, wordt er voor de filialen van deze bank door duizenden gepost met vlaggen en spandoeken. Op 10 maart spreken de gekozen voorzitter van de plaatselijke vakbondsafdeling, Jim Guyette, en de leider van de ontworpen protestkampagne op een openbare vergadering in St. Paul, een eveneens in Minnesota gelegen stad, waar ook een fabriek van Hormel staat. Er wordt een aktiekomitee gevormd, bestaande uit bewoners van zowel Austin als St. Paul. Dit komitee organiseert protestdemonstraties bij filialen van de First Bank in het gehele Midden Westen.

In april dringen opnieuw verscheidene honderden werknemers een aandeelhoudersvergadering binnen, ditmaal van aandeelhouders van de First Bank. In juni doet de Hormel-direktie een koncessie. Ze stelt twee uurloontarieven voor, respektievelijk van \$ 9 en \$ 10. Het voorstel wordt bij geheime stemming verworpen. Eind juni nemen vijftig bestuursleden van andere plaatselijke afdelingen van de voedingsbond en direkt door de achterban gekozen afgevaardigden uit alle delen van de Verenigde Staten kontakt op met Jim Guyette. Ze ontmoeten elkaar in St. Paul en ze zijn afkom-

stig uit Boston, Pittsburgh, Detroit, Mobile, Chicago, San Diego, Los Angeles, Seattle, Minneapolis en St. Paul zelf. De volgende dag voeren ze het woord op een openluchtmeeting in Austin. Arbeiders van de nieuwe Hormelfabriek aldaar wordt het bijwonen van deze meeting praktisch onmogelijk gemaakt. Het is weliswaar een zaterdag, maar de direktie laat, voor het eerst in zes maanden, op deze zaterdag werken.

In juli komt Hormel met voorstellen voor een nieuw kontrakt. In feite worden daarbij nieuwe offers van de arbeiders verlangd. Ze worden op 14 augustus verworpen met een meerderheid van 93 procent. De landelijke president van de voedingsbond gaat akkoord met een staking, maar kant zich tegen alle overige activiteiten, zoals posten bij de bankfilialen, boycot van Hormel-produkten of 'vliegende' stakingspiketten. Nadat de arbeid eenmaal is neergelegd trekken de arbeiders in Austin zich van het desbetreffende verbod van de landelijke vakbondsleiding geen sikkepit aan. De staking wordt formeel weliswaar door de plaatselijke afdeling georganiseerd, maar er wordt daarbij een menigte van activiteiten door de arbeiders zélf ontwikkeld. Hoe er gepost moet worden, hoe er geld moet worden ingezameld, hoe er kontakt met kollega's in andere Hormel-vestigingen moet worden onderhouden, hoe de strijdgeest in stand moet worden gehouden, hoe zo nodig voedsel en kleding moet worden verstrekt, dat alles regelen ze zelf in samenwerking met het ingeschakelde kampagnebureau. Vijf dagen na het begin van de staking demonstreren meer dan duizend personen, werknemers van Hormel en sympathisanten, in Minneapolis voor het kantoor van de First Bank.

In de laatste week van augustus 1985 trekken driehonderd stakers van de Hormelfabriek in Austin naar Hormelfabrieken in Dubuque, Ottumwa, Sioux City en Knoxville in de staat Iowa, in Rochelle in de staat Illinois en in Beloit in de staat Wisconsin. Andere stakers verspreiden met hulp van sympathisanten tienduizenden strooibiljetten in heel Minnesota, zowel aan fabriekspoorten als huis aan huis. De Hormeldirektie beklagt zich daarover bij de National Labor Relations Board (een overheidsinstantie) die de stakingsleiding daarop van illegaal optreden beschuldigt.

In september trekken opnieuw diverse stakers per caravan door heel het Midden Westen. Ze verspreiden vooral vlugschriften in plaatsen waar een voedingsmiddelenindustrie gevestigd is en spreken daar ook op bijeenkomsten. Het posten bij filialen van de First Bank wordt uitgebreid en geschiedt nu ook in de staten Iowa en Wisconsin.

Op 24 september 1985 wordt het posten bij vestigingen van de First Bank door de rechter verboden. Op 27 september komen afgevaardigden van de AFL-CIO uit heel Minnesota in vergadering bijeen. De leiders blijken volstrekt ongenegen om hun solidariteit met de stakers van Hormel te betuigen. Daarom wordt een voorstel ingediend om steun te verlenen aan elke staking in Minnesota. Dat voorstel wordt aangenomen, nadat dozijnen plaatselijke vakbondsmensen op aanvaarding ervan hebben aangedrongen. Buiten de zaal laten stakers, die pamfletten uitdelen, de gedelegeerden spitsroeden lopen.

Half oktober wordt er voor het eerst sinds het begin van de staking overleg gevoerd tussen de plaatselijke vakbond en de Hormeldirektie. De vakbond stelt voor dat de lonen voortaan in een bepaalde verhouding tot de winsten zullen staan. De bond garandeert de direktie dat de winsten dan hoger zullen zijn dan ooit. De direktie bedenkt zich niet lang. Binnen anderhalve minuut heeft zij het voorstel afgewezen.

In de weken die volgen ziet het er even naar uit, dat de landelijke leiders van de voedingsbond tóch 'vliegende stakingspiketten' zullen tole-

reren. Als puntje bij paaltje komt doen ze het niet.

In de tweede helft van december worden de fabriekspoorten in Austin door honderden demonstranten geblokkeerd. Hormel weet gedaan te krijgen, dat obstructie bij de fabriekspoorten wordt verboden en dat er bij iedere poort door niet meer dan drie personen mag worden gepost.

Begin januari kondigt Hormel aan, dat de fabriek op 13 januari weer open zal gaan en dat de stakers ofwel weer aan het werk dienen te gaan ofwel ontslagen zullen worden. Op de bewuste dag wordt er bij de poorten gedemonstreerd. Inmiddels zijn de ietwat gewijzigde direktievoorstellen voor een tweede keer verworpen. Drie dagen na de 'heropening' van de fabriek gelast de landelijke leiding van de voedingsbond, dat er nog een derde keer over die voorstellen moet worden gestemd.

Van dat moment af wordt het hoe langer hoe duidelijker dat er tussen de dicht bij de achterban staande plaatselijke afdeling en de landelijke voedingsbondbureaucratie een brede kloof gaapt. Tegelijkertijd nemen de activiteiten van de leden toe en krijgen zij daarbij van alle mogelijke kanten hulp. Sympathisanten blokkeren niet alleen de fabriek met motorvoertuigen, maar ze blokkeren op dezelfde wijze ook het hoofdkantoor van Hormel. Er zijn honderden staffunktionarissen en direktieleden die het gebouw niet in of uit kunnen. In de loop van die dag kondigt gouverneur Perpich van Minnesota aan, dat hij de Nationale Garde zal inzetten om de 'veiligheid van het publiek' te waarborgen. De volgende dag wordt een afdeling van de Nationale Garde ingesloten door mobiele demonstranten. Er ontstaat een complete verkeerschaos. De fabriek ligt die dag stil. De landelijke vakbondsleding publiceert een felle aanval op de gekozen leiding van de plaatselijke afdeling en geeft te kennen dat de direktievoorstellen alleszins redelijk waren.

Op 23 januari vatten enkele protesterenden post in het kantoor van de gouverneur. De aktie duurt verscheidene weken onder andere uit protest tegen het gebruik van de Nationale Garde.

Op 24 januari versperren mobiele stakingspiketten de noordelijke fabriekspoort. Daarop worden hun autoruiten door de politie stukgeslagen en de betogers zelf gearresteerd. Aan sommige voertuigen wordt nog meer vernield doordat de politie ze van de weg af drukt. Opnieuw kunnen onderkruipers de fabriek binnen. Gedurende verscheidene dagen kunnen automobilisten slechta dan van een bepaalde weg gebruik maken wanneer ze in het bezit van een pasje zijn, waaruit blijkt dat 't om een werkwillige gaat. Bij de aanbrachte wegversperring met politiekontrolé wordt door stakers gepost met een groot bord, waarop geschreven staat: "Welkom in Polen". Dezelfde avond verschijnt een van de landelijke bonzen van de voedingsbond op het televisiescherm. Hij verklaart dat de werkomstandigheden in de levensmiddelenindustrie helemaal niet slecht kunnen worden genoemd en zegt dat de stakers één loonsverlaging zouden moeten accepteren teneinde uniformiteit te brengen in de lonen in deze bedrijfstak.

Op 26 januari posten vijfhonderd mensen bij het huis van de gouverneur in St. Paul. Ze verlangen de terugtrekking van de Nationale Garde. Als in Ottumwa vliegende stakingspiketten door Hormelarbeiders in die stad geestdriftig worden begroet worden er 488 arbeiders van de produktieafdeling en 16 man kantoorpersoneel ontslagen. In Fremont krijgen 50 anderen ontslag.

Op 29 januari wordt de Nationale Garde teruggetrokken van de fabriek, maar 500 man ervan blijven wel in Austin gestationneerd. De landelijk voor-

zitter van de voedingsbond richt zich tot alle afdelingen met waarschuwingen voor de stakingsleiding in Austin en met het dringende verzoek of zij toch vooral eigen initiatieven van de achterban de kop willen indrukken. Nu de Nationale Garde niet meer bij de fabriek in Austin staat wordt deze opnieuw door grote aantallen postende stakers plat gelegd. Daarop keert de Nationale Garde terug. Twee stakingsleiders worden gearresteerd en veroordeeld tot vijftien dagen gevangenisstraf en \$ 250 boete. De tenuitvoerlegging van het vonnis wordt een half jaar opgeschort.

In februari willen twee stakingsleiders de hoofdbestuursvergadering van de vakcentrale AFL-CIO te Bal Harbour in Florida toespreken. AFL-CIO-president Kirkland weigert hen het woord te verlenen.

In de loop van dat eerste halfjaar van 1986 neemt de druk op de stakers voortdurend toe en ontplooit de achterban tezelfdertijd voortdurend meer activiteiten. Er worden demonstranten gearresteerd, er wordt anderszinds door steeds grotere aantallen ten gunste van de stakers gedemonstreerd. De 13e februari wordt de staking in Austin openlijk door de landelijke vakbondsleiding veroordeeld. Op rechterlijk bevel mogen zich in de straten die in de direkte omgeving van de fabriek zijn gelegen niet meer dan zes leden van de plaatselijke vakbondsafdeling in elkaars gezelschap bevinden.

Op 15 februari wordt in Austin een meeting gehouden die door meer dan zesduizend mensen wordt bezocht. Ze komen uit alle hoeken van de Verenigde Staten na een oproep van een Nationale Achterban Organisatie tegen verdere concessies van de werknemers. Zes dagen later wordt de Nationale Garde opnieuw van de fabriek teruggetrokken. Verscheidene honderden technische scholieren, de 'toekomstige generatie van arbeiders', lopen hun scholen uit en gaan demonstreren voor de fabriekspoorten. Ontslagen arbeiders eisen dat hun ontslagen ongedaan zullen worden gemaakt. De fabriekspoorten gaan voor hun neus dicht.

In maart worden 112 vakbondsleden en supporters gearresteerd. In antwoord op een verzoek om steun antwoordt de president van de voedingsbond, dat de staking niet langer officieel is. Hij gelast de stakers weer aan de arbeid te gaan en zegt degenen die dat doen financiële steun toe. Aan elke staker stuurt hij een gedrukt formulier toe, dat bestemd is om aan de directie te worden gestuurd. De gedrukte tekst bevat de mededeling dat de afzender bereid is weer aan het werk te gaan. Bij het formulier is een geadresseerde en gefrankeerde enveloppe gevoegd.

Op 16 maart besluiten de in vergadering bijeen zijnde stakers met grote meerderheid hun aktie voort te zetten. Ze willen dat de landelijke vakbondsleiding wordt aangeklaagd wegens onbehoorlijke praktijken. Om de boycot van Hormelprodukten te stimuleren wordt een concert met een bekende zanger gegeven. Er worden cassettebandjes, videofilms, stickers, hoedjes en buttons vervaardigd, allemaal ten dienste van de propaganda en de strijd tegen Hormel. Ten bate van de stakingskas wordt er in Austin een basketbalwedstrijd gespeeld.

In april vinden er weer arrestaties plaats. Als de vice-president van de plaatselijke afdeling op het politiebureau informeert wat voor beschuldigingen er eigenlijk tegen de arrestanten zijn ingebracht, wordt ook hij in hechtenis genomen. De achterban en de sympathisanten organiseren de aanvoer van levensmiddelen. Met caravans wordt meer dan 200 ton voedsel aangevoerd. En iedere morgen staan er meer demonstranten bij de fabriekspoorten. Half april zijn er botsingen met de politie, waarbij traangasgranaten wor-

den afgevuurd. Zeventien personen worden gearresteerd. De twee voornaamste stakingsleiders zijn onder hen. Ze worden ervan beschuldigd een rel te hebben uitgelokt, aan mensen te hebben gevraagd of ze naar Austin wilden komen. De volgende dag wordt er in Austin door ruim zesduizend mensen gedemonstreerd. De 23ste april wordt het verboden om massaal te posten en om onderkruipers te fotograferen.

In mei beslist de rechter, dat de voedingsbond het recht heeft om de bevoegdheden van de plaatselijke bestuurders voor wat o.a. de besteding van gelden betreft, in te perken. In juni wordt de leiding van de plaatselijke vakbondsafdeling overgenomen door een distriktsbestuurder. Die deelt mee, dat er een eind moet komen aan de boycot en dat er over de staking niet meer in het openbaar mag worden gesproken. Stickers moeten van de autobumpers worden verwijderd en de buttons mogen niet langer worden gedragen. Maar die bevelen worden niet of nauwelijks opgevolgd. Inmiddels leggen mensen van de landelijke bond beslag op de afdelingsgelden, ze openen de binnenkomende post en ze ontslaan twee sekretaressen.

Nog dezelfde maand stuurt de voedingsbond brieven naar alle afdelingen in de V.S. waarin staat dat de produkten van Hormel worden gemaakt door leden van de bond, die de beste lonen en arbeidsverhoudingen hebben in heel de levensmiddelenindustrie. Er gaan ook brieven uit waarin het afdelingen verboden wordt om bij te dragen aan het stakingsfonds. Maar de strijdwil van de stakers blijft ongebroken. Sympathisanten en direkt betrokkenen komen op hun verzoek bij honderden tegelijk naar Austin, slapen daar in tenten, nemen deel aan demonstraties en diskussies. Er worden plannen ontwikkeld om een nieuwe vakbond te vormen en dus uit de landelijke voedingsbond te treden.

Tot zover gaat het overzicht waaraan het bovenstaande is ontleend. In een slotwoord vestigt de samensteller de aandacht erop dat het karakter van de plaatselijke vakbondsafdeling in Austin altijd duidelijk verschilde van het karakter van de vakbeweging in het algemeen en de landelijke voedingsbond in het bijzonder. Er bestond een vergaande democratie en er werd veel betekenis aan solidariteit gehecht. De achterban drukte veel meer dan zij die formeel de bestuurders waren z'n stempel op de gang van zaken. Tijdens de staking organiseerde men eens per week een gezamenlijke maaltijd van de stakers. Een van de - gekozen - plaatselijke bestuurders verklaarde dat hij en z'n kollega's zichzelf niet zozeer als leiders beschouwden dan wel als vertegenwoordigers van de leden. En hij legde er de nadruk op, dat het de leden waren die in feite alle beslissingen over de staking hadden genomen. Tijdens de staking hoorde men opmerkingen in de geest van, dat men de bonzen van de voedingsbond moest zien kwijt te raken aangezien op die manier een vakbond weer kon worden wat hij wezen moest. Het zijn dat soort dingen geweest waardoor de staking bij Hormel in Austin van 't begin af aan een enorme weerklank had en de aandacht trok van alle arbeiders in de Verenigde Staten.

Hoe het met de staking verder ging is ons op dit moment onbekend, zo goed als het de schrijver van het artikel waarop wij ons baseren onbekend was toen hij de pen hanteerde. Wat hij wel wist was, dat alle druk en alle repressie de strijdwil niet had kunnen breken en dat de activiteiten van onder op voortdurend in aantal en betekenis nog toenamen. Vandaar wellicht dat een uit Wisconsin afkomstige deelnemer aan een massameeting in Austin na afloop daarvan verklaarde, dat wat er rond dit konflikt allemaal gebeurde hem vervulde met nieuwe hoop. Hij had de indruk, zei hij, dat er voor

de strijd van de Amerikaanse arbeiders nieuwe perspectieven opdoemden. In hoeverre dat zal blijken te kloppen met de werkelijkheid moet worden afgewacht.

=====

NOGMAALS DE TREINSTAKING IN FRANKRIJK

Nadat het februarinummer van *Daad en Gedachte* al voor de druk gereed was gemaakt, ontvingen wij een nieuwe aflevering van het Franse weekblad *La vie du rail*. Daarin troffen we opnieuw uitgebreide informatie aan omtrent de inmiddels beëindigde spoorwegstaking. Ze heeft ons geen nieuwe gezichtspunten opgeleverd. We hebben niets toe te voegen aan het beeld dat we de vorige maand van deze staking hebben geschetst, noch behoeven we onze analyse ook maar enigszins te wijzigen. Niettemin bevatte het vervolg van de reportage door diverse redacteuren van het Franse blad gemaakt enkele feiten en gegevens, die we onze lezers niet willen onthouden.

Het - voortgezette - chronologisch overzicht is het minst interessante deel van dit vervolg. Het behelst de periode tussen de 8e en de 16e januari, periode waarin duidelijk sprake was van een verloop van de staking. Hoe echter de - geleidelijke - terugkeer tot 'normale' verhoudingen precies in zijn werk is gegaan wordt niet erg duidelijk. We kunnen ons bepaald niet onttrekken aan de indruk dat de samenstellers van dit overzicht wat haastiger, wat vluchtiger te werk zijn gegaan dan de eerste keer. Het komt ons bovendien voor, dat ze zich wat meer gebaseerd hebben op de 'officiële' inlichtingen van de spoorwegdirectie en de autoriteiten, dat ze hun oor vooral te luisteren hebben gelegd bij wat journalisten van de Franse dagbladen te vertellen hadden en wat minder aandacht hebben geschonken aan de opvattingen van het spoorwegpersoneel.

Zeker, ook in deze aflevering van *La vie du rail* bevindt zich een rubriek met een aantal door de redactie ontvangen brieven. Evenals in het nummer van 15 januari bevinden zich daarbij epistels van vóór- en tegenstanders van de aktie. Maar ditmaal zijn de tegenstanders in de meerderheid, of om het nauwkeuriger te zeggen: voor zover de briefschrijvers zich niet ronduit als tegenstanders van de staking doen kennen, zijn hun brieven voor het merendeel toch klagend van toon. Zo in de geest van: 'Ach, ons mooie spoorwegbedrijf, het wordt kapotgemaakt op deze manier, hoe jammer toch. We worden er treurig van....' enzovoorts. In één van de brieven wordt betoogd, dat men het reizend publiek en de ondernemers die groot belang hebben bij efficiënt railvervoer toch niet op deze wijze mag duperen. "Een minimum aan dienstverlening dient immer gegarandeerd te zijn", zegt de schrijver van deze brief. Maar dat is.... een gepensioneerde, die niets meer te maken heeft met de nieuwe salarisschalen en de voortdurend verslechterende werkomstandigheden.

Niettemin zijn ook twee brieven afgedrukt met een geheel andere toon. In een ervan wordt er nadrukkelijk op gewezen, dat het volstrekt in strijd met de waarheid is om het te doen voorkomen alsof de stakers 'onverantwoordelijke elementen' zouden zijn, die geen enkel oog hebben voor de enorme nadelen die zij aan de reizigers of de klanten van het goederenvervoer berokkenen. "Wij zijn ons", zo heet het in deze brief, "daarvan volledig be-

wust. Maar waarvan men zich omgekeerd rekenschap moet geven is dit, dat er in wat voor bedrijf dan ook rekening dient te worden gehouden met de mens en dat wij niet voor ons plezier aktie voeren doch hierom, dat bij de voorgestelde verbeteringen van de bedrijfsvoering met de mens, dat wil zeggen het spoorwegpersoneel, te weinig rekening is gehouden." Het zijn opmerkingen die praktisch bij iedere staking gemaakt kunnen worden aan het adres van diegenen - werkgevers dan wel journalisten van een bepaald soort - die luidkeels hun (huichelachtige) verontwaardiging uiten over de door de aktie aangerichte schade.

In een andere brief - iets te lang om hier uitvoerig te citeren - is vooral die passage van belang waarin de inzender zich erover beklagt, dat er naar het personeel of naar de achterban (van een vakbond) vrijwel in het geheel niet wordt geluisterd. Deze briefschrijver maakt er ook melding van, dat er sprake is geweest van werkhervatting zonder voldoende voorafgaande diskussie. Tevens wijst hij erop, dat het hoogst noodzakelijk is, dat de sociale partners (dat wil dus zeggen bonden en werkgevers) eens af dalen uit de ivoren toren waarin ze zich bevinden. "Wat wij nodig hebben", zo besluit hij, "is iemand die naar ons luistert, niet iemand die bevelen aan ons uitdeelt". Direktieleden en vakbondsbureaucraten kunnen deze opmerking ter harte nemen, maar het is natuurlijk onwaarschijnlijk, dat ze dat - gezien hun positie en funktie in de samenleving - ook zullen doen.

In het chronologisch overzicht trof ons de mededeling, dat op 9 januari de CGT zich uitsprak voor een voortzetting van de aktie. Het feit valt op, doordat uit vroegere informatie (in *La vie du rail* o.a.) was komen vast te staan dat de CGT nou niet bepaald tot de initiatiefnemers of voorstanders van deze aktie kon worden gerekend en zelfs gedaan had wat in d'r vermogen lag om de staking te breken. Waarom wordt er door deze centrale op 9 januari een andere houding aangenomen? De samenstellers van het overzicht hebben zich die vraag niet gesteld, laat staan haar beantwoord. Naar onze mening is er slechts één verklaring voor: het ging hier slechts om een s c h i j n b a a r andere houding, waartoe de CGT zich gedwongen zag wilde zij tegenover haar leden geen gezichtsverlies lijden of erger nog: een openlijke breuk met hen riskeren. Volgens 't uit mei '68 stammende recept van Georges Séguy, was de CGT in de reeds in beweging zijnde trein gesprongen, maar het moment om aan de (nood)rem te trekken achtte zij nog niet gekomen. Ze zag zich vooralsnog genoodzaakt uiterst behoedzaam te manoeuvreren.

Van een zelfde behoedzaamheid getuigde diezelfde januaridag de andere grote Franse vakcentrale, de CFDT. Die wees erop, dat de problemen die de aanleiding tot de staking waren geweest met de voorstellen van de direktie en de regering nog altijd niet uit de wereld waren geholpen en dat het werkklimaat nog wel maandenlang bedorven zou blijven, zelfs als de stakersvergaderingen ertoe zouden besluiten, dat de arbeid hervat diende te worden. Met deze woorden sprak de CFDT zich noch voor een voortzetting van de staking, noch voor een werkhervatting uit. De zinsnede over het bedorven werkklimaat was een duidelijk gebaar, dat de leiding der centrale zich geheel kon verplaatsen in datgene wat de achterban voelde en dacht. Men kon de desbetreffende woorden vertalen als: 'Kameraden, we staan helemaal aan jullie kant' en ze waren kennelijk bedoeld om vertrouwen te wekken. Tegelijkertijd bevatte de verklaring een duidelijke vingerwijzing in welke zin de stakersvergadering zich diende uit te spreken. Dat het allemaal zó uitgelegd en opgevat moest worden bleek twee dagen later, op de 11e januari.

Toen verklaarde Edmond Maire, de sekretaris-generaal van de CFDT, dat deze centrale voorstander was van een 'vreedzame oplossing', wat niet anders kon worden verstaan dan als: het begraven van de strijdbijl, de achterban weer aan het werk, de bonzen aan de onderhandelingstafel.

In ditzelfde nummer van *La vie du rail* is een interview opgenomen met Jean Dupuy, de direktie-generaal van de Franse spoorwegen. Wat hij geantwoord heeft op de soms zeer indringende vragen, komt in het kort hierop neer, dat de staking hem geleerd heeft, dat 't spoorwegbedrijf bovenal behoefte heeft aan een betere communicatie met alle personeelsleden van laag naar hoog en van hoog naar laag. Hij laat er geen twijfel over bestaan, dat het daaraan tot dusver teveel ontbroken heeft. Hij meent dat reeds bestaande "Gespreksgroepen", waarin gepraat wordt over toekomstige ontwikkelingen van het bedrijf, organen zouden kunnen worden die een intensievere gedachtenwisseling tussen alle bedrijfsgenoten mogelijk maken en die op die wijze een nauwere samenwerking tussen direktie en personeel, tussen de stafleden en alle overigen zouden kunnen verwezenlijken. "Wij moeten", zo voegde hij daaraan toe, "ons allemaal gezamenlijk inzetten voor de toekomst van ons mooie bedrijf", een uitspraak die uiteraard iedere ondernemer uit het hart gegrepen is.

In hetzelfde interview echter legt Dupuy er de nadruk op, dat 't voeren van de 'dialogue' de taak is van de vakbeweging en andere personeelsvertegenwoordigingen. Deze, zo verklaarde hij, vormen onze natuurlijke gesprekspartners en ze zullen dat blijven. Het is natuurlijk niet mogelijk om uit te vissen, wat zich precies voltrekt achter het voorhoofd van de heren vakbondsfunctionarissen. Niemand is in staat om uit te maken in hoeverre zij bepaalde dingen al dan niet met voorbedachten rade ondernemen. Wat echter wél met zekerheid kan worden vastgesteld is dit, dat de wijze waarop zij tijdens het spoorwegkonflikt hebben gehandeld er alleen maar toe kan bijdragen dat hun positie als 'erkende' onderhandelaars onaangetaast blijft. Zij hebben enerzijds zorgvuldig de schijn waten te bewaren de ware vertegenwoordigers van de spoorjongens te zijn bij wie de belangen van die achterban naar behoren worden behartigd. Aan de andere kant hebben zij de direktie en de regering de zekerheid weten te verschaffen, dat hun greep op de leden wel eventjes kan verslappen, maar dat zij niettemin nog altijd in staat zijn om hun achterban weer onder controle te krijgen. Voor een eventuele vrees dat overheid en direktie, terwille van een betere communicatie naar nieuwe overlegorganen zouden zoeken, lijkt voorlopig geen enkele grond te bestaan. Dat kan slechts betekenen, dat de 'gespreksgroepen' waarover de heer Dupuy het had, 'praatkolleges' zullen blijken, zoals ook de ondernemingsraden. Ze mogen hun zegje doen en meer ook niet. Op naar de volgende staking dus, is de enig mogelijke konklusie die uit dit alles valt te trekken.

=====

PARASITISME is op zichzelf al geen deugd te noemen, maar het wordt toch wel dubbel erg wanneer men parasiteert op een groep als *Daad en Gedachte*. Wij bedoelen hiermee die mensen, die zich opgeven als lezer, maar nimmer een cent bijdragen. Anderen vinden 't blad niet meer interessant, maar nemen niet de moeite dat even te berichten en laten zich ons blad toesturen tot we er genoeg van hebben. Dat nu noemen wij een walgelijk parasitisme.

B r i e f v a n e e n l e z e r

D E O M S T A N D I G H E D E N W I J Z I G E N H E T D E N K E N

In *Daad en Gedachte* van januari j.l. werd een beknopte bespreking opgenomen van een onderzoeksrapport omtrent het beeld dat de leden van de FNV over hun organisatie hebben. Ik zou hier enkele kanttekeningen bij willen maken, onder andere bij de - blijkens een voetnoot - in de redactie gevoerde discussie over de betrouwbaarheid van steekproeven.

Natuurlijk zijn steekproeven betrouwbaar. Immers, indien ze dat niet zouden zijn, waarom zou de heersende klasse er dan in allerlei vormen met goed gevolg gebruik van maken? Echter, welk een hoge mate van betrouwbaarheid steekproeven ook hebben, onvolledig zijn ze altijd.

In de eerste plaats wordt in enquêtes vrijwel altijd de historische dimensie vergeten. Wat mensen het ene moment denken, kan een dag, een week of een jaar later aanmerkelijk veranderd zijn, al naar gelang de wijziging van de omstandigheden. Een voorbeeld kan dit verduidelijken. Toen de socioloog dr. P.J.A. ter Hoeven in 1963 zijn grotendeels op vraaggesprekken gebaseerde onderzoek onder havenarbeiders publiceerde, was één van zijn konklusies, dat "de staking (...) immers beslist geen populair strijdmiddel meer" is. (Dr. P.J.A. ter Hoeven, *Havenarbeiders van Amsterdam en Rotterdam*, blz. 240). Hij stoelde deze mening onder andere op het gegeven, dat 21% van de arbeiders zei, bij moeizaam verloopende cao-onderhandelingen 'nooit' te willen staken.

Nu is het weliswaar zo, dat in de jaren sinds 1955 de havenarbeiders betrekkelijk weinig hadden gestaakt, doch de ironie wil, dat juist in het jaar dat Ter Hoeven zijn konklusie trok de arbeiders weer eens massaal de arbeid neerlegden. Toen de omstandigheden zich daarenboven ingrijpend wijzigden door de opkomst van de container toonden de arbeiders in hun klassepraktijk vanaf 1969, dat ze nog zeer goed wisten wat staken inhoudt.

Nauw verweven met het historisch karakter van de mening van mensen is in de tweede plaats een verandering in de ruimte. Vraag een arbeider of hij tevreden is met zijn werk en hij zal al naar gelang de plaats waar hem de vraag gesteld wordt anders antwoorden. 's Avonds thuis achter de buis met een kop koffie - de plaats waar de meeste onderzoeken plaats vinden - klinkt het antwoord veelal anders dan wanneer de vraag gesteld wordt op het werk. Het hoeft daarom ook niemand te verwonderen dat - om nog een voorbeeld te noemen - juist in het jaar waarin een andere onderzoeker, mevrouw Van Dijkum-De Jong, konstateerde, dat 87% van de havenarbeiders tevreden tot zeer tevreden met zijn werk was, de grootste na-oorlogse havenstaking uitbrak.

Wat ik met het voorgaande heb willen zeggen is dit, dat het niet voldoende is om bij een kritiek op enquête-onderzoeken te wijzen op het aloude verschil tussen wat mensen denken en wat ze doen. Ook het denken heeft een zeer interessante dynamiek binnen ruimte en tijd. Onderzoeken, gebaseerd op enquêtes, geven een m o m e n t o p n a m e van de mening van mensen, zoals ze die hebben uitgesproken op een zekere plaats. De bruikbaarheid van het onderzoek hangt af van de mate waarin de omstandigheden veranderen, want met die verandering k u n n e n ook de ideeën veranderen.

Dit h o e f t echter niet het geval te zijn, want het is niet on-

denkbaar, dat arbeiders die in staking zijn, nog steeds de mening huldigen dat staken niet de beste oplossing is voor moeizaam lopende cao-onderhandelingen, om bij de vraagstelling van Ter Hoeven te blijven. Ze kunnen echter, gedwongen door de omstandigheden, op dat moment niets anders doen dan staken. Het denken blijft echter een grote invloed uitoefenen op het doen, wat wel moge blijken uit het feit, dat er altijd arbeiders zijn die niet meestaken uit ideologische motieven, verband houdende bijvoorbeeld met de religie of de politiek.

Langzaam verschuift zo de kern van deze ingezonden brief naar een ander, wijdsere probleem. We kunnen namelijk konstateren uit de geschiedenis en uit de hedendaagse praktijk, dat ideeën een remmende werking kunnen hebben op de arbeidersstrijd. Ik wil slechts wijzen op de negatieve invloed van sociaaldemocraten, leninisten, trotskisten en andere, zichzelf als zodanig benoemende 'voorhoeden' van de arbeidersklasse. Ik hoef de lezers van *Daad en Gedachte* niet te vertellen, dat deze de arbeidersstrijd alleen maar steunen voor zover deze met hun doeleinden in overeenstemming is. Op hun onwelgevallige momenten zijn ze echter bereid de arbeidersstrijd te vuur en te zwaard te bestrijden.

Maar niet alleen dat. Het is hun ook zeer vaak mogelijk grote groepen arbeiders in hun ideologische kluisters gevangen te houden en zo de strijd te remmen. De geschiedenis geeft hier vele voorbeelden van. Hiertoe behoort ook het zo dikwijls door *Daad en Gedachte* gesignaleerde 'overnemen' van de leiding van een staking door een vakbond.

Hier rijst als vanzelf een vraag, die ik als lezer van *Daad en Gedachte* sinds 1973 nooit afdoende heb zien beantwoorden. Als we het er namelijk over eens zijn, dat de ideologie, ofwel het denken, een remmende invloed kan hebben op de arbeidersstrijd, dat wil zeggen op het doen, wat is er dan op tegen om op het niveau van het denken stappen te ondernemen? Hoe of dit praktisch in zijn werk moet gaan, is een tweede. Hier gaat het om de zuiver academische vraag, wat of er tegen is.

Uiteraard kan men opmerken, dat de arbeidersklasse uiteindelijk, in laatste instantie, ooit alle ideologie als overtollige ballast overboord zal werpen en op grond van de maatschappelijke noodzaak haar historische missie zal vervullen, zodat dus alle theorie overbodige luxe is of zelfs gevaarlijk. Immers, alle theoretici willen slechts dát in de hoofden van de arbeiders stoppen, wat in hun eigen hoofd zit. Dit moge waar zijn, maar wat is er tegen op iets, wat mogelijk een tegenwicht zou kunnen vormen tegen datgene, wat de klassevijanden er in proberen te stoppen om de strijd te belemmeren?

Zo ben ik dan van het punt van de enquêtes tot een algemenere vraag gekomen betreffende de relatie tussen denken en doen. De vraag namelijk naar de dialektische verhouding tussen theorie en praktijk. Kort geformuleerd luidt die aldus, of de theorie de praktijk beïnvloedt.

Sj. v.d.V.

VOORLOPIG KOMMENTAAR - Van de hierboven afgedrukte brief heeft de redactie met belangstelling kennis genomen. Ze vindt dat de inzender een goede bijdrage heeft geleverd tot de discussie over een belangrijke zaak. Van haar kant wil de redactie daar graag zo serieus mogelijk op ingaan. Dat lijkt haar niet goed mogelijk binnen de ruimte, die haar nog in dit nummer ter beschikking stond. Haar antwoord komt daarom in het april-nummer.

POPPE WIL WETTELIJKE GARANTIES VOOR

INVLOED VAN DE VAKBEWEGING

Toen in de laatste dagen van januari het gedenkboek *Een eeuw socialisme en arbeidersbeweging in Groningen* werd gepresenteerd, werd bij die gelegenheid het woord gevoerd door de waarnemend-voorzitter van de Partij van de Arbeid, Stan Poppe. In zijn toespraak verzekerde hij zijn gehoor, dat zijn partij zal streven naar het scheppen van wettelijke garanties voor de invloed van de vakbeweging. Naar zijn mening moet de vakbond een erkende plaats hebben binnen en buiten het bedrijf bij de uitvoering van de sociale zekerheid, bij de scholing van werknemers, bij de arbeidsbemiddeling en bij de inspectie van arbeidsomstandigheden. Alleen dan, aldus Poppe, kan de vakbeweging weer effectief de belangen van de leden behartigen.

We vinden het betoog van Poppe buitengewoon merkwaardig. Hij wil dat de invloed van de vakbeweging wettelijk gegarandeerd wordt. Invloed bij wie of wat?, vragen wij. Bedoelt hij de invloed bij de leden, die naar ieder weet al heel lang tanende is? Dat zal hij ons toch in ernst niet willen wijsmaken. Men stelle het zich voor: een vakbond sluit - het voorbeeld is uit het leven gegrepen - een cao af, die op geen stukken na tegemoet komt aan de eisen waarvoor de leden, aanvankelijk spontaan, in staking zijn gegaan. In een ledenvergadering wenden de bestuurders al hun invloed aan om het kompromis aanvaard te krijgen en de arbeiders tot werkhervatting te bewegen. Tevergeefs. De bestuurders worden weggefloten en weggehoond; de staking wordt voortgezet. Ook de heer Poppe zal toch wel in de verste verte niet veronderstellen, dat de invloed van de bestuurders groter en effectiever is wanneer ze door wie weet wat voor wettelijke bepalingen wordt 'gegarandeerd'? Nee dus.

Het kan bijgevolg niet anders of Poppe wil door middel van wettelijke bepalingen garanderen dat de vakbeweging invloed heeft op de ondernemers. Iets anders viel ook eigenlijk niet af te leiden uit zijn woorden betreffende een 'erkende plaats binnen het bedrijf'. Zeker, hij heeft binnen én buiten gezegd, maar in ieder geval ook binnen. Welnu, ook daarvoor geldt wat in feite altijd geldt voor wat voor invloed op wie of wat dan ook, namelijk dat zij niet bij wet of voorschrift kan worden afgedwongen. Erkenning is geen kwestie van voorschriften, maar van positie, functie en gedrag. De erkenning van de vakbeweging (als onderhandelingspartner, als een 'respektabel' instituut, enz.) berust daarop dat zij de aangewezen instelling is ter handhaving van de sociale vrede. Hoe beter zij die weet te handhaven, des te zekerder kan ze zijn van haar erkenning door en van haar invloed op het ondernemerdom of op de regering. Maar hoe meer aanleiding de vakbeweging geeft tot ongedwongen erkenning van die zijde, des te minder zal zij kunnen rekenen op erkenning van haar achterban, des te meer zal het haar aan invloed op haar leden schorten. De vakbeweging, dat is iets dat nu eenmaal uit haar functie voortvloeit, zit altijd gevangen tussen de duivel en de diepe blauwe zee, zoals de Engelsen zeggen.

Hoe meer reden tot erkenning de vakbeweging de ondernemers geeft, des te meer moeite zal 't haar kosten om haar greep op de arbeiders te houden, des te duidelijker zal het worden, dat de belangen van de vakbeweging allesbehalve identiek zijn met de belangen van de arbeiders. Hoe meer de vak-

beweging - terwille van haar positie en om gezichtsverlies te voorkomen - zich inspant om de kloof tussen leden en bestuurders zoal niet te dichten, dan toch wat nauwer te maken, des te meer riskeert zij een prestigeverlies bij de ondernemers, dat gepaard gaat met een geringere neiging tot erkenning van die kant. Er is geen enkele wetsbepaling die het einde van deze pendelbeweging zou kunnen garanderen.

Poppe's toespraak is om nog een andere reden hoogst merkwaardig. De 'erkenning' waarvan hij spreekt, een erkenning binnen en buiten 't bedrijf, met welke laatste naar onze mening slechts een erkenning door de regering bedoeld kan zijn, zou volgens hem de enige mogelijkheid zijn voor de vakbeweging om 'w e e r' effectief de belangen van de leden (te) behartigen'.

Wéér, zegt Poppe en hij geeft daarmee toe, dat de belangen van de leden een tijdlang door de vakbeweging n i e t effectief behartigd zijn. Ziedaar iets wat weinigen uit de arbeidersklasse de heer Poppe zullen willen tegenspreken. Met dat 'wéér' geeft hij tevens aan, dat er een tijd geweest is waarin de vakbeweging dat wel degelijk deed. Wij kunnen dat niet zonder meer met hem eens zijn. Het hangt er maar van af over welke en wat voor belangen hij spreekt.

Er is een tijd geweest - de tijd van de onbeperkte uitbuiting, de periode waarin roofbouw op de arbeidskracht gepleegd werd - dat de belangen van de arbeiders en die van de kapitalisten tijdelijk samenvielen aangezien betere arbeidsverhoudingen en hogere lonen een grotere arbeidsproductiviteit tot gevolg hadden. In die tijd behartigde de vakbeweging, die er op uit was de arbeidskracht overeenkomstig de kapitalistische loonwetten tegen de hoogst mogelijke marktprijs te verkopen, de belangen van de arbeiders. Zij behartigde die in een beperkte zin. Maar die tijd is lang voorbij. Uiteraard vervult de vakbeweging nog altijd haar functie op de arbeidsmarkt, maar er is geen sprake meer van, dat arbeiders en ondernemers dezelfde belangen zouden hebben. De gemeenschappelijke belangen die er in een waarlijk grijs verleden tot op zekere hoogte ooit geweest zijn, kán de vakbeweging onmogelijk w e e r behartigen. Het woordje 'weer' van de heer Poppe slaat derhalve op niets.

Dit is echter niet het enige wat over de bewuste zinsnede moet worden opgemerkt. Wat Poppe in feite beweerd is dit, dat een vakbeweging die een 'erkende plaats binnen het bedrijf' heeft weten te veroveren, dat wil zeggen: een vakbeweging, die de sociale vrede weet te handhaven en aanspraak kan maken op het respect en de achting der patroons, effectief de belangen van de leden kan behartigen. Dat nu is een schromelijke miskennis van de belangentegenstelling die nu eenmaal in de maatschappij bestaat, die met het karakter van de samenleving is gegeven.

Overigens kan men de heer Poppe van deze miskennis, van het feit dat hij deze belangentegenstelling niet ziet, moeilijk een verwijt maken. Zijn blindheid in dit opzicht was de voorwaarde waarop hij jarenlang als bestuurder van de metaalbewerdersvakbond kon functioneren en waarop hij nu, sedert een aantal jaren al weer, als Kamerlid van de PvdA funktioneert. En het is nu eenmaal zo, dat hoe minder oog iemand voor de klassenscheiding heeft, des te zekerder is het, dat hij zich op het beslissende moment aan de verkeerde kant daarvan bevindt. Het is - en de heer Poppe heeft het wel eens erkend - dit Kamerlid meer dan eens overkomen.

=====